

ÉLMÉNY-FOGLALKOZÁSOK A SELYE JÁNOS EGYETEMEN „MŰvészet-PEdagógia-PSZIchológia”

Agáta CSEHIOVÁ¹ – KANCZNÉ NAGY Katalin²

ABSTRACT

This study is based on two years of research by the Ratio Research Group at the Faculty of Education of J. Selye University. The circumstances and the possible causes of dropping out of university students is analyzed by research team. Examining the results and comparing them with international trends are showed that university students struggle with fears, anxieties, troubles, lack of self-confidence and mental instability. As a result of the research outcomes a development course is planned in next academic year. This study is presented the course's plans. Three disciplines: artpedagogy, pedagogy and psychology are invited for the course and the tools of experiential pedagogy and positive psychology are used in it. It is aim to offer students a possible alternative to solve problems. In the MŰ-PE-PSZI (Art-Pedagogy-Psychology) personality development is achieved through active experience. The course's teachers use a variety of collaborative methods, co-teaching and peer-learning techniques. The progress of the course's students will be evaluated and measured.

KEYWORDS

development process, psychology, art, experience pedagogy, motivation, creativity, creative teaching, collaboration, co-teaching, peer-learning

BEVEZETŐ

A lemorzsolódás napjaink oktatásának egyik kivételesen aktuális kérdése, problémája, amely főleg a felsőoktatásban érzékelhető [15]. A fogalom értelmezése egyrészt egyszerűen iskola-elhagyást jelent, másrészt egy rendkívül sokszínű, több komponensből álló folyamat, jelenség. A fogalom többértelmű értelmezése magában hordozza azt a tényt is, hogy a jelenség megoldásának is egy komplex, több részletre, szempontra kiterjedő folyamatnak kell lennie [15].

A Selye János Egyetem Tanárképző Karán működő Ratio Kutatócsoport 2017-től folytat kutatómunkát az egyetemi hallgatók „lemorzsolódási” körülményeinek és lehetséges okainak feltárásával kapcsolatban. Vizsgálatunkban Magyarország határain kívüli négy magyar tannyelvű, óvodapedagógus, tanító és tanárképzéssel foglalkozó egyetem hallgatói vettek részt (Selye János Egyetem, Szlovákia, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Egyetem, Ukrajna, Partiumi Keresztény Egyetem, Románia, és Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szerbia).³ A felmérések feldolgozott eredményeit továbbá összevetettük a legújabb nemzetközi vizsgálatok néhány mutatójával. [10] [14] A kutatásunk során szerzett információ-

---

¹ doc. Dr. univ. Agáta Csehiová, PhD., egyetemi docens, Selye János Egyetem, Tanárképző Kar, csehiovaa@ujs.sk;

² Kanczné Nagy Katalin, PhD., egyetemi adjunktus, Selye János Egyetem, Tanárképző Kar, kancznenagyk@ujs.sk

³ Eredményeinket folyamatosan publikáljuk. Többek között: Horváth-Tóth, 2019, Kanczné, 2019, Nagy-Horváth-Szabóová-Kanczné-Orsovics-Strédl, 2019, Horváthová, 2018, Horváthová-Tóth, 2018, Kanczné-Tóth, 2018, Nagy-Szabóová-Horváth-Kanczné-Tóth-Bakos-Orsovics-Strédl, 2018, Tóth-Bakos-Tóth, 2018, Kanczné-Csehi, 2018, Nagy-Horváth-Szabóová-Kanczné, 2018) [7] [8] [9] [11] [12] [13] [16] [17] [18] [20]

ók eddigi kvalitatív és kvantitatív elemzése és az eredmények nemzetközi viszonylatban való összehasonlítása jelentős mértékben tükrözi a hallgatók által megfogalmazott félelmeket, aggodalmakat, szorongást, önbizalomhiányt, lelki labilitást. Mindezek arra engednek következtetni, hogy a hallgatóknak nem csak a szakmai tudás elsajátítására van szükségük, hanem egyes tulajdonságaik erősítésére és személyiségük fejlesztésére is.

Ezen megállapításunk eredményeként a 2019/2020-as akadémiai évben egy fejlesztő kurzus létrehozását tervezzük, mely három tudományterület (a művészetpedagógia, a pedagógia és a pszichológia) segítségével az élménypedagógia és a pozitív pszichológia eszközeit felhasználva kíván egy lehetséges alternatívát kínálni a hallgatók számára a fentiekben vázolt problémák megoldása érdekében.

1. A MŰ-PE-PSZI, AZAZ A MŰVÉSZET-PEDAGÓGIA-PSZICHOLOGIA SZEMÉLYISÉGFEJLESZTŐ KURZUS

A kurzus fejlesztő eljárásokat kíván alkalmazni, melyek a hallgatók személyiségében olyan pozitív jellegű változásokat idéznek elő, mint az önbizalom erősödése, a társas együttműködés hatékonyságának növelése, a pozitív életszemlélet erősítése, a konfliktusmegoldó készség növelése, a kommunikációs készségek erősítése, az én-hatékonyság növelése és az időkezelés hatékonyságának növelése. Mindez a hallgatók egyetemhez való kötődését erősítheti, továbbá megerősítést kapnak a különböző kapcsolatok (kortárs és hallgató-oktató) kiépítéséhez, hatékony támogatást a tanulás és a tananyag területein és nem utolsósorban hozzájárulnak a személyiségük pozitív fejlődéséhez.

A kurzus szabadon választható tantárgyként kerül besorolásra az egyetemi képzésbe. A foglalkozások vezetése co-teaching modellel történik. Ezáltal az oktatóknak módjukban áll hatékonyabban tapasztalatot cserélni, az oktatási stratégiát egyeztetni, a hallgatók igényeire fokozottabban reagálni. Mindeközben a pedagógus-jelöltek egymástól is tanulnak (peer learning), de alkalmazhatók a megbeszélés, a szemléltetés, az együttműködés, a kollaboráció különböző módszerei is.

A foglalkozások tevékenység- és élményközpontúak, a széles körben alkalmazható és sokféleképpen adaptálható élménypedagógia lehetőségeinek felhasználására fókuszálnak. Az eddigi kutatások szerint az élménypedagógiának kiemelten jótékony hatása van az énképre (self-concept), a társas kapcsolati készségek fejlődésére, a baráti kapcsolatok kezelésére, a társas viselkedési formák előtérbe kerülésére, a hátrányos csoportok befogadására, a tanár-diák kapcsolatok minőségének változására, valamint az iskola látogatásával kapcsolatos attitűdök pozitív irányba fordulására.

1.1 A KURZUS CÉLJAI

Az elsődleges cél: a hallgatók ne hagyják el a pedagógusi pályát, főként ne a képzés időszakában. Sikeresen és eredményesen felkészüljenek a gyorsan változó világra. Alakuljon ki bennük a tanulás szeretete. Váljanak képessé arra, hogy szembe tudjanak nézni és megoldást tudjanak találni a 21. század pedagógushivatást érintő kihívásaival szemben. Jelen esetben a fejlesztő kurzus minderre alternatívát kínál.

Másodlagos cél: a hallgatók motivált és motiváló tanárokká váljanak.

A kurzusban a már említett élménypedagógiának és pozitív pszichológiának tehát *kettős cél, szerep* jut. Egyrészt erősíti a hallgatók személyiségjegyeit és egészében fejleszti a személyiségüket, másrészt az alkalmazott élményközpontú pedagógiai elvek elsajátításával maguk is elsajátítják, majd alkalmazzák a korszerű és progresszív módszereket.

1.2 A MŰ-PE-PSZI TEVÉKENYSÉGEK ÉS FEJLESZTŐ HATÁSAIK

1.) *MŰ-vészet* komponens, azaz a művészeti nevelés realizálása, a hallgatók tervezett tevékenységei a művészeti nevelés területén

A művészetek keretein belül leginkább a művészetterápia és az élményterápia eszközeivel dolgozunk. Az aktív és a passzív művészetterápia, a saját élmények átélésén alapuló élményterápia mind a személyiség komplex fejlesztését, valamint az önkép és az önértékelés pozitív irányú változását célozzák. A *művészetterápia* lényege, hogy a művészet egyes elemein keresztül segít, gyógyít, megelőz és fejleszt. A művészetek minden irányából (zene, képzőművészet, irodalom, dráma, tánc) merít és azokat aktív és passzív formában alkalmazza, egyéni, vagy csoportos formában, az igényeknek leginkább megfelelő módon. [25] [22] Nincs szükség művészeti tehetségre, vagy képzettségre, hogy jótékony hatását élvezhessük, hanem csak is jól irányított tevékenységekre, igényekre szabott egyéni, vagy csoportos foglalkozásokra. A művészetterápia egyes esetekben kimozdítja az embert megszokott mindennapjaiból, komfortzónájából is, így új élmények, kihívások elé állítja. Az új tapasztalatok, élmények, a kihívások, és komfortzónán kívül eső tevékenységek mindenképp sikerélményhez vezetnek. Ez a sikerélmény az élményterápia kulcsa. A siker, sikerélmény minden esetben erősíti az önbizalmat, ezáltal az énképet és az önértékelést, az ember nyitottabbá, bátrabbá válik sikerei által. A művészetterápia a passzív élményszerzés, illetve az aktív alkotás segítségével fejleszti az önismeretet, önkifejezést, a kommunikációt, oldja a feszültséget, a szorongást és gátlásokat, ezáltal segít a személyiség harmonikus, komplex fejlődésében. Közvetett módon tehát erősíti az énképet és az önértékelést, mely az életben való hatékony boldogulásunk egyik kulcsfontosságú tényezője.

A művészetek nem elhanyagolható pozitív oldala továbbá a *pozitív transzferhatás*. Ennek lényege, hogy a pozitív hatások megjelennek más képességekben is mint a kognitív képességek, logikus gondolkodás, problémamegoldó képesség, a jobb és bal agyfélteke hatékony összekapcsolása.

A kurzus *passzív művészetterápiás elemeiként* kínálja a művészeti, kulturális eseményeken való részvétel lehetőségét, mint színház, koncert, múzeum, kiállítás, könyvtár, stb. A hallgatók így a saját tapasztalásuk, élményeik által ismerhetik meg az egyes művészeti irányzatokat, azok alkotóelemeit, részleteit, folyamatát, és hogy miként hatnak rájuk. Az *aktív művészetterápiás elemek*, feladatok segítségével testközelből is megismerkednek a hangszerekkel, megszólaltatásuk örömeivel, az alkotás, a rajzolás, a mozgás, a tánc erejével. Mint minden kreatív feladat, a játék, a művészetterápiás gyakorlatok is mellőzik a teljesítményorientáltságot, a teljesítmény érdemjegyekkel való értékelését, minősítését, az élményszerzésre, a tapasztalásra helyezve a hangsúlyt. Az értékelés és az élmények feldolgozása pedig segít, hogy a hallgatók saját és társaik tapasztalatai, élményei értékelései által több nézőpontból is feldolgozhassák a kurzuson kínáltakat. Az élmények mellett a legfontosabb az alkotás örömeinek átélése. Az egyetemi oktatás keretein belül a következő tevékenységi területek köré csoportosulnak a kurzus *MŰvészet* irányú tevékenységei.

A művészeti nevelés foglalkozásainak menete, realizálása, csoportmunka

- passzív művészetterápiás elemek: színház, koncert, múzeum, kiállítás, könyvtár látogatások;
- aktív művészetterápiás elemek: művészetterápiás (zeneterápia, art-terápia, drámaterápia, mozgásterápia) feladatok, a hallgatók által választott és összeállított közös vizuális vagy auditív produkciók;
- az élmények irányított feldolgozása: élménybeszámolók, a megtapasztalt élmények és információk feldolgozása, elemzése, illusztrálása – (szabadon választva pl. prezentációban, falijújság, élménynapló, élmény-térkép formájában);

- az élmények és örömök megbeszélése, értékelése.

A tevékenységek fejlesztő hatásai összefoglalva

- Oldott, kreatív légkör, kezdeményezőkézség
- Érzelmi hatást keltő helyzetek átélése
- Új élmények, érzések átélése, befogadása és azok feldolgozása
- Esztétikai érzék és ízlésformálás
- Az érzelmi hatást keltő helyzetek megbeszélése, élménybeszámolók szemléltetése, elemzése, percepciója, értelmi és érzelmi megélés, átélés, befogadás
- Véleményformálás, értékelés, önkifejezés, megbeszélés, kölcsönös elfogadás, tisztelet, empátia
- Az alkotás öröme
- A csoportos produkciók hozzájárulása által a kommunikációs készségek, a társas kapcsolati készségek fejlesztése és pozitív fejlődése
- A csoportos produkciók (zene, ábrázolás, mozgás) nyújtotta öröm, élmény, vidám légkör, együttműködő környezet megélése
- A művészeti elemek pozitív transzferhatása [24], egyéb megismerő és kognitív képességekre gyakorolt fejlesztő hatása
- Az alkotások bemutatása egymásnak vagy a választott célközönségnek segíthet leküzdeni a tréma, lámpaláz, szorongás jeleit.

2.) *PE-dagógia* komponens, azaz a pedagógia realizálása és a hallgatók tervezett tevékenységei a pedagógia területén

Az élménypedagógia [1] [2] és a pozitív pszichológia szoros kapcsolatát és egyik legújabb formáját a Boldogságóra c. program képviseli, amely egy szigorú módszertani és kutatási eredmények alapján összeállított egymásra épülő témákból álló program. ⁴ A program célja, hogy játékosan, kreatív feladatokkal, gyakorlatokon keresztül fejlessze a következő generáció boldogságra való képességét, melyben központi szerep jut a zenének, a rajznak, az improvizációs játékoknak és az alkotói tevékenységeknek. Az órák és a foglalkozások témáinak anyagát személyiségfejlesztő kártyák, positivity társasjáték, valamint hangszerkíséretes dalok színesítik, melyek konkrétan az egyes anyagokhoz kapcsolódnak. A kiegészítő anyagok a képességek fejlesztését és a komplex személyiségfejlődést egyaránt élményszerűen segítik. A program célja mindenekelőtt: Az egyén harmonikus fejlődésének elősegítése pozitív érzelmek előhívásával, a zene segítségével, a pozitív attitűd iránti fogékonyság megalapozása, a pozitív énképet és önbizalmat fejlesztő interaktív dalok segítségével a személyiség egészére irányuló pozitív fejlődés elősegítése. ⁵

A kreatív foglalkozások összességükben az egyén gondolkodásmódjának fejlesztésére, végső soron egész személyiségére is hatással vannak. A kidolgozott színes feladatrendszerek a csoportokat összetartó csapattá kovácsolják, erősítik a baráti és társas kötelékeket, pozitív hatással vannak a kapcsolatokra, sőt az egész kollektívára is.

A *Pedagógia* témakörön belül az egyik kulcsfontosságú eleme a kurzusnak az aktív tapasztalatszerzés, ami a pedagóguspályát és a pedagógusi munkát abszolút gyakorlati szempontból

---

⁴ A programot 2012-ben dolgozta ki Bagdi Bella, melynek fővédnöke 2016-tól prof. Dr. Bagdy Emőke és a tudományos szaktanácsadója prof. Oláh Attila, az ELTE Pozitív Pszichológia Kutatócsoport vezetője. A programban résztvevők száma rohamosan nő, jelenleg több mint 60 000 gyermek és 3 700 csoport működik együtt. A program az óvodáskorú (3-6 év), az alsós (6-10 év), felsős (10-14 év) és középiskolás (14-20 év) korosztály számára készült.

⁵ BAGDI, B. (2017); Bagdi Bella az első arany- és platinalemezes személyiségfejlesztő dal-szerző. CD lemezei, a *Világomban minden rendben van* (2013) és a *Repülj velem* (2017), zenés pozitív megerősítő és önbecsülést fejlesztő dalokat tartalmaznak.

közelíti meg, bemutatja azokat a helyzeteket, amikkel a leendő pedagógusok munkájuk során találkozhatnak, legyen ez egy kihívás, feladat, probléma. Az esetmegbeszélések, esettanulmányok elemzése, helyzetek felvázolása mind hozzájárulnak a hallgatók magabiztosabb fellépéséhez, a váratlan helyzetek kezeléséhez és megoldásához. A hallgatók saját élményei, megélt helyzetei mellett meghívott pedagógusvendég, kolléga, vagy más szakember is beszámolhat tapasztalatairól, válaszolhat a felmerülő kérdésekre. A helyzetek megbeszélésén túl a drámapedagógia eszközeivel a helyzetek az órákon is kialakíthatók, eljátszhatók, így a pedagógus hallgató saját élményei alapján szerez praktikus tapasztalatokat, tanácsokat, melyeket későbbi gyakorlatában tud majd kamatoztatni.

A pedagógiai foglalkozások menete, realizálása, páros- és csoportmunka

- Motivációs feladatok, motivációs naptár készítése
- Esetmegbeszélések, fejlesztő értékelés
- Tanítási, nevelési stílusok, tanári személyiség
- Boldogságóra Program foglalkozások:
  - optimizmus gyakorlása,
  - hála és a jó cselekedetek gyakorlása,
  - célok kitűzése és elérése,
  - megküzdés gyakorlása,
  - társas kapcsolatok gyakorlása.

A tevékenységek fejlesztő hatásai

- Motivációs feladatok és a motivációs naptár készítésével az önkép fejlesztése, erősítése
- Az esetmegbeszélések segítségével a pedagógus pálya iránti elkötelezettség erősítése
- A pedagóguspálya nehézségeivel való szembenézés a szituációs gyakorlatok segítségével (pályakezdők nehézségei, generációs különbségek a nevelőtestületben, az élet-pálya ciklusai, nemi szerepek a pedagóguspályán)
- A drámajáték eszközeinek felhasználásával stratégiák kialakítása a belső és külső konfliktusok kezelésére
- A reflektív gondolkodás kialakítása az irányított beszélgetések által
- Csoportos tevékenységek – hozzájárulnak a kommunikációs készségek, a társas kapcsolati készségek fejlesztéséhez és pozitív fejlődéséhez
- Együttműködés és tolerancia képességének erősítése a csoportban végzett feladatokkal és a co-teaching mintája által.

3.) *PSZI-chológia* komponens, azaz a pszichológia és a pedagógiai pszichológia realizálása és a hallgatók tervezett tevékenységei a pszichológia területén

A kurzus jelentős mértékben fókuszál a 21. század egyik új szemléletére, a pozitív pszichológiára és annak alkalmazási lehetőségeire a pedagógia keretein belül. A pozitív pszichológia az élményt, az örömet keresi a tanulásban és az egyén fejlődésében, az önbecsülés, az önbizalom, a siker jutalomként megélését, a fejlődés érdekében tett aktív erőfeszítést hangsúlyozza [19]. A vizsgálatok alapján az élet, az élmények, érzelmek pozitív oldalát kell hangsúlyozni, mert pozitív élmények segítségével az ember képes a boldogságra, a sikeres önmegvalósításra [4] [5], nagyobb a megküzdő képessége és az oktatás területén hatványozottabbak a transzfer hatások. [3]

A pedagógusi pálya mai értelmezésében, a pedagógus személyiségében elengedhetetlen szerep jut a motivációnak. Ez jelenti egyrészt a pedagógus saját motiváltságát, valamint azt, hogyan tudja hatékonyan motiválni a pedagógus a diákokat. Mindkét esetben fontos nem csak a motiváció felkeltése, a kezdeti motiváció, hanem annak folyamatos megtartása, táplálása, erő-

sítése, mely kulcsfontosságú szerepet tölt be a sikerek, eredmények és kudarcok megélésében és feldolgozásában egyaránt. A motiváció kérdéskörön belül hasznos lehet a pozitív értékelés, a pozitív fegyvelmezés [23], a fejlesztő értékelés technikáinak [21] és elemeinek elsajátítása, a kíváncsiságmotívumok és a másodlagos motiváció fogalmainak elméleti és gyakorlati ismerete, a változatos pedagógiai módszertár jelenléte, a rutinszerű eljárások új világlátásban történő kezelése, megvilágítása. Mások hatékony motiválása maga is intrinsic (belső önjutalmazó) motivációvá válik és a motiválás sikere tovább mélyíti saját motivációnkat. Ezáltal egy pozitív irányú körforgást működtetve teszi hatékonyabbá a pedagógusi munkát.

A pedagógiai pszichológia foglalkozások menete, realizálása, páros- és csoportmunka

- Személyiség-, önkép-, önbizalom-fejlesztő foglalkozások
- Csapatépítés, közösségformálás
- IQ, EQ, Kreativitás és gondolkodás
- Motiváció és tanulási motiváció a gyakorlatban, a belső, intrinsic motiváció fejlesztése
- Szorongást oldó technikák elsajátítása
- Aktív és passzív relaxációs gyakorlatok
- Kommunikációs csatornák és eszközök: verbális, nem verbális kommunikáció és metakommunikáció fejlesztése

A tevékenységek fejlesztő hatásai

- A pozitív pszichológia, pozitív élmény, mint érzelmi jutalom és motiváció
- Harmonikus személyiségfejlődés, önkép és önértékelés fejlesztése
- Hiteles, magabiztos pedagógusi személyiség
- Változatos, gazdag pedagógiai módszertár, innovatív, progresszív módszerek ismerete a flow és a pozitív pszichológia szellemében
- A pedagógiai oktató-nevelő folyamat hatékonyságának növekedése
- A stressz oldása és kezelése

2. A KURZUS EREDMÉNYESSÉGÉNEK VIZSGÁLATA

A mérésekhez és vizsgálatokhoz egyrészt standardizált tesztek használunk, másrészt adaptáljuk azokat az adott feltételekhez és körülményekhez.

A mérésekhez a következő tesztek fogjuk felhasználni:

- 1) Oxfordi boldogságmérő kérdőív (9. o.)
- 2) Hunopti Optimizmus Teszt (36. o.)
- 3) Segítő attitűd mérés (75. o.)
- 4) Megküzdési Mód Preferencia Kérdőív fiatalokéknak (116. o.) [2]

A tesztek egy részét a kurzus elején és végén alkalmazzuk felmérésre, majd következőképpen kerül sor az eredmények összehasonlítására, komparatív vizsgálatára. A személyiségfejlesztő tesztek a foglalkozások során fogjuk alkalmazni, értékelni, elemezni, megbeszélni és levonni a részletekre vonatkozó következtetéseket, valamint a záró a konklúziót.

BEFEJEZÉS

A pedagógus pálya egyik fő alappillére a pedagógus személyisége. Az érett, harmonikus személyiség, a hiteles önkép és megfelelő önértékelés kialakítása tehát része kell, hogy legyen a pedagógusképzésnek, ezzel kiegészítve a szakmai felkészülést. Ennek további szerves része a szorongások, gátlások, félelmek oldása, mely technikák elsajátítása azon túl, hogy hozzájárulnak saját személyiségük fejlődéséhez, részét képezik majd saját módszertani repertoárjuknak, így ők is képesek lesznek munkájuk során segíteni diákjaikat. A motiváció, a pozitív hozzáállás, a pozitív fegyvelmezés alapjai továbbá hozzájárulnak a mai, leginkább teljesítményorien-

tált, gyors világban való boldoguláshoz, a kudarcok, sikerek, nehézségek és feladatok hatékony kezeléséhez.

A kurzus hatékonyságának, hasznosságának mérése a kutatás további lépését képezi. Ennek keretein belül célunk a tantárgyat sikeresen elvégző hallgatók körében ismételt méréseket végezni, melyek eredményeit kvantitatív és kvalitatív módszerek segítségével kívánunk elemezni, összehasonlítani és értékelni. Feltételezzük, hogy a kurzust elvégző hallgatók eredményei során tapasztaljuk a félelmek, szorongások és gátlások csökkenését, a pedagógusi pályához való viszonyulásuk pozitív irányú alakulását és az önértékelésük és önképük stabilitásának növekedését. Ezen eredmények és változások reményeink szerint hozzájárulnak a pályaelhagyás, az iskolaelhagyás csökkenéséhez, ezáltal egy működő opciót kínálva a lemorzsolódás jelenségének kezelésére és leküzdésére.

A MŰ-PE-PSZI, azaz Művészet-Pedagógia-Pszichológia személyiségfejlesztő kurzus egyes foglalkozásain a személyiség fejlesztése az aktív tapasztalatszerzés folyamatán keresztül valósul meg, téve mindezt az élményszerű oktatási formák, az élményszerű tapasztalatszerzés, a változatosság és az élményközpontúságon át.

„Az ember akkor fedezi föl magát, amikor megmérkőzik az akadállyal.” (A. de Saint-Exupéry)

IRODALOMJEGYZÉK

- [1] BAGDI, B. – DEZSŐ, A. (2018): *Boldogságóra. A pozitív pszichológia lehetőségei a fiatalok személyiségfejlesztésében 14-20 éveseknek.* Mental Focus Kiadó, Budapest, ISBN 978-963-12-3870-9
- [2] BAGDY, E. (2017): *PSZICHOfitness gyermekeknek, szülőknek és nevelőknek.* Kulcslyuk Kiadó, Budapest, ISBN 978-615-5281-50-1
- [3] BREDÁCS, A. (2018): *A pozitív pszichológia pedagógiai és művészetpedagógiai aspektusai és a pozitív irányzat mozgalommá válása az oktatásban.* Iskolakultúra, 27. évf., 2018/1-2. sz.
- [4] CSÍKSZENTMIHÁLYI, M. (2008): *Kreativitás a flow és a felfedezés avagy a találmányosság pszichológiája.* Akadémiai Kiadó, Budapest, ISBN 978-963-05-8746-4
- [5] CSÍKSZENTMIHÁLYI, M. (2010): *FLOW. Az áramlat. A tökéletes élmény pszichológiája.* Akadémiai Kiadó, Budapest, ISBN 978-963-05-8833-1
- [6] HEGYI-HALMOS, N. (2016): *Az iskolai pályaeorientáció szerepe és gyakorlata a hazai köznevelési intézményekben. A pedagógusok vélekedései a pályaeorientáció iskolai szerepéről a gimnáziumokban.* Letölthető: http://ppkteszt.elte.hu/file/Hegy_Halmos_Nora_dissz.pdf
- [7] HORVÁTH, K. – TÓTH, P. (2018): *Interakciós stílusról alkotott nézetek vizsgálata pedagógushallgatók körében.* Új kihívások és pedagógiai innovációk a szakképzésben és a felsőoktatásban, A VIII. Trefort Ágoston Szakképzés- és Felsőoktatás-pedagógiai Konferencia tanulmánykötete, ISBN 978-963-449-148-4
- [8] HORVÁTH, K. – TÓTH, P. (2019): *Milyen az ideális tanári interakció a pedagógushallgatók szerint?* Oktatás – Gazdaság – Társadalom, Hera Évkönyvek VI., ISBN 978-615-5657-03-0, 389-409. o.
- [9] HORVÁTH, K. (2018): *A hallgatói elégedettség mérésének pilot kutatása a Selye János Egyetem Tanárképző Karán.* Kutatás és innováció a Kárpát-medencei oktatási térben: 3. Kárpát-medencei Oktatási Konferencia - Tanulmánykötet: 3. Kárpát-medencei Oktatási Konferencia. Nagyvárad: Partiumi Keresztény Egyetem, 2018. - ISBN 978-963-449-115-6 [CD-ROM].

- [10] TWENGE, J. M. (2018): *iGeneráció, akik a közösségi médián és okostelefonon nevelkedtek*. Édesvíz Kiadó, Budapest, ISBN 9789635298723
- [11] KANCZNÉ NAGY, K. – CSEHIOVÁ, A. (2018): *Elsőéves tanár szakos hallgatók egyetemi képzéssel kapcsolatos előzetes elvárásainak és félelmeinek vizsgálata, körében*. Új kihívások és pedagógiai innovációk a szakképzésben és a felsőoktatásban, A VIII. Trefort Ágoston Szakképzés- és Felsőoktatás-pedagógiai Konferencia tanulmánykötete, ISBN 978-963-449-148-4
- [12] KANCZNÉ NAGY, K. – TÓTH, P. (2018): „Azért vannak a jóbarátok...” avagy, a *lemorzsolódás-kutatás pilot vizsgálatának eredményei a Selye János Egyetemen*. Kutatás és innováció a Kárpát-medencei oktatási térben: 3. Kárpát-medencei Oktatási Konferencia - Tanulmánykötet: 3. Kárpát-medencei Oktatási Konferencia. Nagyvárad: Partiumi Keresztény Egyetem, 2018. - ISBN 978-963-449-115-6 [CD-ROM].
- [13] KANCZNÉ NAGY, K. (2019): „Minden új ember egy rejtély, amelyen dolgoznunk kell.” Oktatás – Gazdaság – Társadalom, Hera Évkönyvek VI.
- [14] ROBINSON, K. – ARONICA, L. (2018): *Kreatív iskolák*. HVG Kiadó Zrt. Budapest, ISBN 978-963-304-551-0
- [15] KENDERFI, M. (2011): *Pályaorientáció*. Szent István Egyetem. https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/2010-0019_palyaorientacio/ch01.html
- [16] NAGY M. – HORVÁTH K. – SZABÓOVÁ E. – KANCZNÉ NAGY K. (2018): *Elsőéves hallgatók véleménye a tanári kompetenciákról körében*, Új kihívások és pedagógiai innovációk a szakképzésben és a felsőoktatásban, A VIII. Trefort Ágoston Szakképzés- és Felsőoktatás-pedagógiai Konferencia tanulmánykötete, ISBN 978-963-449-148-4
- [17] NAGY M. – HORVÁTH K. – SZABÓOVÁ E. – KANCZNÉ NAGY K. – ORSOVICS Y. – STRÉDL T. (2019): *A lemorzsolódás vizsgálata a Selye János Egyetem tanárképző karán a nappali és levelezős óvopedagógus képzésben utánkövetéssel*, Oktatás – Gazdaság – Társadalom, Hera Évkönyvek VI., ISBN 978-615-5657-03-0
- [18] NAGY, M. – SZABÓOVÁ, E. – HORVÁTH, K. – KANCZNÉ NAGY, K. – TÓTH-BAKOS, A. – ORSOVICS, Y. – STRÉDL, T. (2018): *A lemorzsolódás okainak vizsgálata a harmadéves óvopedagógus hallgatók körében*. Kutatás és innováció a Kárpát-medencei oktatási térben: 3. Kárpát-medencei Oktatási Konferencia - Tanulmánykötet: 3. Kárpát-medencei Oktatási Konferencia. Nagyvárad: Partiumi Keresztény Egyetem, 2018. - ISBN 978-963-449-115-6 [CD-ROM].
- [19] SELIGMAN, M. (2012): *Az optimista gyermek*. Akadémiai Kiadó, Budapest. ISBN 978-963-059-269-7
- [20] TÓTH-BAKOS, A. (2018): *A lemorzsolódás-kutatás pilot vizsgálatának eredményei a Selye János Egyetemen*. Kutatás és innováció a Kárpát-medencei oktatási térben: 3. Kárpát-medencei Oktatási Konferencia - Tanulmánykötet: 3. Kárpát-medencei Oktatási Konferencia. Nagyvárad: Partiumi Keresztény Egyetem, 2018. - ISBN 978-963-449-115-6 [CD-ROM].
- [21] TÓTH-BAKOS, A. (2018): *Výsledky analýzy hodnotenia vybraných webových aplikácií. Inovácie v pregraduálnej príprave učiteľov s využitím webových aplikácií*. - Komárom: KOMPRESS Nyomdaipari Kft., 2018. - ISBN 978-615-00-2597-1
- [22] TÓTH-BAKOS, A. – CSEHIOVÁ, A. (2016): *Music and Brain - Music Training Transfer*. INTED 2016 Proceedings: 10th International Technology, Education and Development Conference. Valencia: IATED, ISBN 978-84-608-5617-7. - ISSN 2340-1079, USB. WoS.
- [23] TÓTH-BAKOS, A. – DANISOVÁ, V. (2014): *Pozitív fegyelmelés*. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie Univerzity J. Selyeho - 2014: "Vzdelávanie a veda

- na začiatku XXI. storočia" - Sekcie pedagogických vied. - Komárno: Univerzita J. Selyeho, 2014. - ISBN 978-80-8122-103-3, CD-ROM
- [24] TÓTH-BAKOS, A. (2015): *Mozartov efekt - môže hudba zlepšiť inteligenciu a kognitívne schopnosti?*. Zborník medzinárodnej vedeckej konferencie Univerzity J. Selyeho 2015: "Inovácia a kreativita vo vzdelávaní a vede" - Sekcie pedagogických vied. Komárno : Univerzita J. Selyeho, 2015. ISBN 978-80-8122-144-6, CD-ROM
- [25] TÓTH-BAKOS, A. (2016): *Music Education and Music Therapy*. INTED 2016 Proceedings: 10th International Technology, Education and Development Conference. Valencia: IATED, 2016. ISBN 978-84-608-5617-7. ISSN 2340-1079, USB. WoS.